

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Arnesti, (vulgò Ernesti) Primi Archiepiscopi Pragensis

Balbín, Bohuslav

Pragæ, 1664

Arnesti Archiepiscopi in hanc Divæ Virginis statuam constans per omnem
Vitam Amor, & honores ei Imagini, æternis censibus attributis, fundati.
Caput IX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42763

Ah pudeat vinci! vincit puer ecce parentem,
 Et blando risu jam meus esse cupit.
 Si sapis, ah ride puer optatissime, ride!
 Aspectu mea spes stãtq; , caditq; tuo!
 Cum bonus arrides fit luce serenior aer,
 Et nitet innubis, sole favente, Dies.
 Redde puer Matrem! cur me, & puerilia vitas
 Crimina? simplicitas crimine nostra caret.
 Quid video? placata Parens mihi lumina reddit,
 O Mater! rursus me mea Mater amat!
 Gaude Erneste, tuis se reddit amoribus illa,
 Aureus ô Salve cum Genitrice Puer!

Ernesto puë-
 ro post pre-
 ces reddit se
 Beatissima
 Virgo.

Arnesti Archiepiscopi in hanc
 Divæ Virginis statuam constans per o-
 mnem Vitam Amor, & honores ei
 Imagini, æternis censibus attri-
 butis, fundati.

CAPUT IX.

Vidimus antè, quantis exaggerationibus, quantòq; delectu
 verborum ingratum animum suum apud posteros accu-
 sãrit *Arnestus*, isq; ut se reum & supplicij omnibus di-
 gnum rudibus persvaderet (quæ humilitas sancti viri fuit)
usq; ad ultimam vitæ horam sceleratissimum fuisse, & ingratum se-
 mori clamabat. Ego verò velut ex formula agam, ostendãmq;

auto

antographis, manu & anulo *Arnesti* munitis, optime beneficijs respondisse; ut *Divam Virginem* miraculi pœnitere nunquam possit; cujus probationis facultatem *Archivum Glacense* mihi præbuit. In primis *Templum* Beatissimæ Virginis *Glacense* magnificè ædificationibus *Arnestus* ornavit: longius etiam *Templum* produxisse videtur; argumento sunt, ex illius sæculi more, depicta & expressa canento ejus Insignia, quæ, in ultima *Templi* parte, sub *Choro* visuntur. Deinde *Reliquijs Sanctorum* locupletavit altaria; præcipuè ipsam *D. Virginis* statuam monilibus, & divitijs muliebribus auxit: *Sceptro* Virginis, & pectori ex lucidissima & prorsus virgineâ *Crystallo bullâ* affixit, quæ *ligni S. Crucis* particulâ continet, defractâ ex illa majore, quam à *Cesare Carolo*, pro *Ecclesia Pragen-* si dono quondam acceperat, ut *Caroli* literæ ea de re confectæ testantur, *Arnesto Archiepiscopo & Principi* inscriptæ. Ad hæc æternam *Arnestus* attribuit pensionem, ex qua *Sacerdos* aleretur, *Sacro* quotidie, ante hanc *Imaginem*, de *Beata Virgine* faciendo, symphoniacis accinentibus; utq; adderetur pro coronide ipsa illa antiphona *Salve Regina*, quæ cum caneretur, *Diva Virgo* vultum averterat; præstatur id hodièq; summâ diligentia, ac præcipuè *Sabbatho* post *Vesperas*, qui dies ac tempus memoriam miraculi refert. Neq; his contentus gratissimus *Antistes*, *Templo* pulcherrimo *Beatissimæ Virginis* honori exstructo, & *Cœnobio* *Canonicis S. Augustini* fundato, opulentèq; dotato, timens nè *Pietate* religiosi *Ordinis* *Canonicorum* invitati *Cives*, per eam causam, *Templum* inferius *Beatissimæ Virginis* desererent, solitèq; per eorum absentiam, *Offertoria*, ut vocant, minuerentur, singulari liberalitate pagum quendam *Templo* inferiori assignavit, unde statos *Census* quotannis *Templum* perciperet. Sed quid majora querimus gratæ in *Arnesto* voluntatis argumenta? huic *Diva Virgini* seipsum moriens donavit, & ultimâ voluntate in hoc *Templo* ante eam *Imaginem* condi voluit, institutâ rursus facis perpetuæ fundatione, quæ sex ceræ libris constans, ad tumultum quotidie, dum sacra canuntur, accenditur, & honori *Virginis* ardet. Hoc cunctis est, ô *Arneste Præsul optime*, ingratum, ut scripseras, mori?

I.
Templum
Glacense
amplificat
Arnestus

II.
Reliquijs
Sanctorum
Templum
dicat.

III.
Sacerdotio
fundato
Templum
exornat.

IV.
Aliud Glacij
Templum
à fundamen-
tis excitat.

V.
Moriens Glacij
se de-
voti jubet.

Ubi illa sunt? & sic ante promotionem, & post ordines, & beneficia Ecclesiastica usq; nunc non curavi ego lascivus & levis de miraculo tremendo, id leviter portans &c. Quò recidit tantà verborum, ut ita dicam, barbarie, & horrore concepta tui sceleris, silentii & animi in DEI matrem ingratiissimi, accusatio? An id leve est, quod æternum? Scilicet illudere sæculis voluisti humilitate, nunc proditus, è latebris laudatione in lucem & gloriam protraheris! recitabo autographum, testésq; ex antiquitate incorruptos producam.

Notæ in Caput IX.

*Archiv. Gla.
ense N. 1. 112.
Commenda.*

Missã de B. Virgine, & Antiphona Salve Regina ante statuam ejusdem Virginis quotidie canenda, in templo Glacensi fundatur.

IN nomine Domini Amen. Quoniam *I*ea, quæ ad cultum divini Numinis, & animarum salutem salubriter disponuntur, decet piæ promotionis studio favorabiliter adjuvari; eapropter Nos Frater Jacobus Commendator, & Conventus Cruciferorum

rorum in Glatz, Ordinis Sancti Joannis Hierosolymitani, notum facimus tenore presentium universis, quatenus Reverendus in Christo Pater, & Dominus Generosus Dominus Arnestus sancte Pragensis Ecclesie Archiepiscopus, prudenter advertens, quod nil morte sit certius, & nihil incertius hora mortis, horaque, & diem peregrinationis sue extreme in maturitate cupiens pijs operibus prevenire, in divini cultus augmentum, ad gloriam & honorem DEI omnipotentis, & intemeratae Virginis Matris ejus Mariae, Missam de ipsa Virgine gloriosa in Ecclesia nostra Parochiali in Glatz, sue Pragensis diocesis, ad quam habuit hactenus, & habet devotionis gratiam singularem, per unum Presbyterum ex Fratribus nostris, & quatuor Clericos seculares perpetue in ejusdem Ecclesiae nostrae choro, coram summo altari, in honore ipsius gloriosissimae Mariae semper Virginis dedicato, constituit,

ordi-

Nota

48 DE VITA VENERABILIS ARNESTI LIB. I.
ordinavit, & disposuit, sub nota diebus sin-
gulis decantandam. Solerti cogitatione
præmeditans, quòd spiritualia sine admini-
stratione temporalium vix subsistant. Ideo
Ecclesie Parochiali prædictæ nobis & do-
muni nostræ in Glacze, villam suam & fra-
trum suorum hereditariam, utpote Domini
Bobussii Lithomericensis Præpositi, Do-
mini Smilonis & V Vilhelmi, de Por-
dubicz, & de eorundem Fratrum suo-
rum expresso consensu, dictam Lhotam
Mutensis districtus cum omnibus cen-
sibus, redditibus, proventibus, honoribus, a-
gris cultis, & incultis, pratis, pascuis, molen-
dinis, aquis, aquarumve decursibus, piscatio-
nibus, piscatoribus, hortis, pomeriis, monti-
bus, vallibus, & ceteris pertinentijs suis, qui-
buscunq; nominibus appellentur, prout etiam
eadem villa in suis Gadibus, metis, greniciis,
& limitibus est circumferentialiter situata,
cum omni jure proprietatis, utilis & directi
Domi-

Pagus Lhota
ad Muram in
Bohemia.

dominij, sicut ipse eandē villam hactenus habuerunt, dedit, donavit, tradidit, deputavit, contulit, & liberaliter resignavit. Renunciāns expresse pro se & Fratribus suis prædictis, & ipsorum successoribus universis, omni juris auxilio, impetitioni, arrestationi, occupationi, quod ipsis in dicta villa competeat hucusq; & competere posset quomodolibet in futurum, sub modis, pactis, oneribus & conditionibus infra scriptis per nos, & nostros successores firmiter perpetuè observandis. Primò videlicet, quòd nos deinceps in perpetuum unum fratrem nostri ordinis presbyterum tenere, & habere in nostro Conventu Glacensi, ultra nostrum consuetum numerum teneamur, pro cuius sustentatione nobis, & Conventui nostro prædicto, in dicta villa Lhota, quinque sexagenas grossorum usuatium deputavit. Etiam quòd nos debeamus, aut qui pro tempore ibi fuerit Commendator, aut vices Commendatoris

G

datoris

Sacerdos unus ex fundatione Arnesti ali debuit.

Item quatuor Clerici.

datoris gerens ordinare debeat, quatuor Clericos, ad Sacerdotium idoneos & habiles, vel etiam Sacerdotes, qui cum Fratре predicto Missam Beatissimæ Virginis Mariæ, scilicet Sancta Parens, aut aliam tempori competentem, quotidie in aurora, in altari predicto, & antiphona Salve Regina precedente, predicto Fratре, vel alio ipsam antiphonam inchoante, ante Missæ inceptionem, & post Completorium similiter decantabunt, & decantare devotius tenebuntur, excluso die Parasceves, in qua ob Dominicæ reverentiam Passionis, à Christi fidelibus deplangenda, à dicta Missa B. Virginis, cujus animam illo die de filij sui morte crudeli doloris gladius pertransiit, abstinebunt. Pro quorum sustentatione Clericorum Vobis in dicta Villa Lhota, VIII. Sexagenas V. grosos & IV. parvos denarios dinoscitur deputasse. Sic quòd Commendator, qui pro tempore fuit ibi, aut vices ipsius gerens dictorum

rum

Missæ de B. V. quotidie canenda per annum uno die excepto.

C. IX. ARNESTI IN B.V. MARIÆ EFFIGIEM AMOR. 51
rum cuilibet Clericorum presenti in Missa
prædicta IIII. parvos denarios erogare tene-
bitur, & debet. Quos quidem Clericos ipse
Cōmendator ordinabit, instituet & destitu-
et, alios idoneos assumendo, quando & quoties
sibi videbitur expedire. Insuper addidit præ-
fatus Dominus noster, Dominus Archiepi-
scopus, & disposuit salubriter ordinando,
quod Eo nutu divino universæ carnis viam
ingressõ, suæ depositionis anniversarium cum
novem lectionum vigilijs & Missâ defun-
ctorum, tertiã die post festum quodlibet Bea-
tissimæ Virginis MARIÆ, nisi aliud festum
impediat, tunc sequenti die, quã fieri potest,
per nos & Fratres nostros Glacenses devotius
ac decentius peragatur, pro quo nobis & no-
stris fratribus prædictis, in dicta Villa Lho-
ta, pro die qualibet mediam sexagenã gros-
sorum prædictorũ pro pietancia deputavit.

Anniver-
sarij Depo-
sitionis dies
Arnesti cele-
brabitur.

Præterea quinque sexagenas, minus V.
grossis & IIII. denarijs, occasione Erektionis
Monasterij Montis Sanctæ Mariæ Canoni-

Providentia
Arnesti cum
liberalitate
conjuncta.

corum Regularium in Glacz, in satisfactio-
nem pro damnis quæ in offertorio & alijs
Obligijs quibuscunq; habere possemus nunc,
aut quomodolibet in futurum, præfate Ec-
clesie nostræ, nobis & Domui nostræ libera-
liter assignavit, in dicta villa Lhota, prout
etiam hoc idem in sua pronuntiationis seu ar-
bitrij littera clariùs continetur expressum.
Residuam verò partem Censûs in eadem vil-
la, qui se ad VIII. sexagenas extendit, suæ
dispositioni, quamdiu vixit, reservavit, sed
post ejus mortem, Nobis Fratri Jacobo præ-
dicto, dispositionem dictarum octo sexagena-
rum commisit, quia nos vivâ voce, quid cum
ipsis fieri debeat, informavit distinctè; si
autem nos priùs quàm ipse, volente Domino,
moreremur, tunc ipse Dominus noster Archi-
episcopus præfatus, pro dispositione dicta-
rum octo sexagenarum poterit alium, quem-
cunque voluerit, subrogare. Nobis autem
ambobus decedentibus, Commendator suc-
cessor

cessor noster, qui pro tempore fuerit, ut onera
 explenda fideliter superius expressata eò di-
 ligentiùs promoveat, nec nõ expensas domùs
 cõmodiùs supportare valeat, de dictis VIII.
 sexagenis duas annis singulis retinebit Fratri-
 bus Conventùs nostri, qui cõmemorationem
 omnium fidelium defunctorum tertiã, vel
 quartã die post quaelibet quatuor tempora
 facere tenebuntur; duas sexagenas, de di-
 ctis sex residuis, qualibet die mediam pro pie-
 tantia reservatis. Quas quidem duas se-
 xagenas, cum quatuor adhuc residuis dicti
 Censùs, in villa præscripta pietantiarius
 Glacensis, qui pro tempore fuerit, à Commen-
 datore, aut in dictæ ville censibus in suam re-
 cipiet potestatem, factururus de eisdem IV. se-
 xagenis in qualibet die octava festorum Bea-
 tißmæ Virginis Mariæ Assumptionis, Nati-
 vitatis, Conceptionis, Purificationis, An-
 nuntiationis, & in festo S. Joannis ante por-
 tam Latinam, in octava Sancti Joannis Bap-
 tistæ, die Sanctæ Mariæ Magdalena, die

Pietanciz in.
 Rituaz.

Sancti Jacobi Majoris, & Sancti Egidij,
 Fratribus nostris ibidem pietancias congruas,
 prout sibi convenientius videbitur expedire.
 Nos igitur universa, & singula superius e-
 narrata, que idem Dominus noster Dominus
 Archiepiscopus non improvide disposuit, &
 salubrius ordinavit, in omnibus suis clausu-
 lis, punctis & articulis, de verbo ad verbum,
 prout scripta sunt superius, & in suis etiam
 literis clarius exprimuntur grata habentes
 & rata, per omnia promittimus in violabi-
 liter observare, & implere fideliter cum ef-
 fectu, sub pœnis in ipsius Domini Archiepis-
 copi literis contentis, quibus nos, & nostros
 successores, non obstante nostræ exceptionis
 privilegio, vel quacunque gratiâ aliâ impe-
 tratâ, vel etiam impetrandâ, benevolè sub-
 mittimus per presentes scilicet. Quod si
 in præmissis, vel aliquo præmissorum, fieret
 successu temporis negligentia qualiscunque
 quod Commendator & Fratres, qui ibi pro
 tem

Nota,

Pœnz statu-
 tz in eos qui
 Arnesti fun-
 dationē im-
 plere recusa-
 rent.

tempore fuerint, pro prima vice pœnam unus ferionis incurrant, & similiter secundâ vice, & tertiâ similiter; quam pœnam ipsi Judici, & juratis pro tempore existentibus promittere, & solvere tenebuntur inter pauperes, in ipsorum hospitali in Glacz, degentes, per ipsos Juratos fideliter, & totaliter dividendam. Quartâ verò vice, si in præmissis, & eorum aliqua negligentia committetur, quod absit, ipso facto Commendator, et Fratres Conventûs ibidem ab ingressu Ecclesie sint suspensi. Et si pertinaciter, quod non credimus fieri, præmissa, vel aliquod præmissorum non implerentur, infra mensem ex tunc Ecclesia nostra Parochialis in Glacz sit supposita Ecclesiastico interdicto, tam diu donec neglecta in statum pristinum, & debitum refoventur, nisi talis casus fortuitus eveniret, quod DEVS avertat, qui negligentiam hujusmodi rationabiliter excusaret. Ceterum si nos præmissa, vel ali-

qua

qua præmissorum adimplere minimè curaremus, aut nostri successores implere non curarent, et de negligentia hujusmodi legitime convicti fuerimus, vel nostri fuerint successores, ex tunc sine contradictione, et excusatione qualibet, præsentium, villa cum omnibus suis redditibus & censibus, et pertinentijs ad mensam Archiepiscopalem, et Ecclesiam Cathedralem Pragensem liberè devolvatur. In quorum omnium testimonium, et robur perpetuo valiturum, præsentem litteras fieri volumus, sigilli nostri appensione consignatas. Datum in Glacz Anno Domini Millesimo CCC. LII. die VIII. Mensis Januarij.

Nos verò Frater Gallus Prior Domorum Ordinis Sancti Joannis Jerosolymitani & c. præfatam dispositionem salubrem, in omnibus suis modis, factis, oneribus, conditionibus, clausulis, pœnarum obligatione, & sen-

Et sententijs, ut præmittitur, quæ de nostra
 certa scientia, Et mandato speciali per præ-
 dictum Fratrem Iacobum Commendatorem,
 Et Conventum in Glacz, dinoscitur esse fa-
 cta, gratas habentes Et ratas, Ipsas auctori-
 tate, quâ fungimur, approbamus, auctori-
 zamus, Et virtute presentium confirma-
 mus, mandantes auctoritate prædictâ, Com-
 mendatori, Et Fratribus, qui sunt, vel pro
 tempore in Glacz fuerint, in virtute sanctæ
 obedientiæ, Et sub pœnis gravioribus, quas
 Ordo noster inobedientibus infligere, et in-
 ferre consuevit, quatenus universa, et singu-
 la præmissa, et eorum quodlibet teneant, ad-
 impleant, et fideliter exequantur, in testi-
 monium omnium præmissorum sigillum no-
 strum presentibus appendentes.

Sigillum Fratris Galli: est effigies
 Divi Joannis Baptistæ cum Crucibus
 Melitensibus.

H

Alte-

Alterum sigillum: Diva Virgo Annunciata, Conventus Canoniorum Regularium S. Augustini B. Virginis in monte, tanquam testium.

Tertium: Caput S. Joannis Baptistæ in disco. circum id litteræ: *Sigillum Fratrum Rhodiorum militum Crucigerorum in Glotz.*

Arnestus Glacio Braunoviam, tum Pragam, deinde Bononiam ac Paduam ad altiora Sapientiæ studia discedit, mirosq; in Scientijs facit progressus.

CAPUT X.

Eunapius in
Maximo.

Jam Arnestus Naturæ bonitate, ac præstantiâ, sed potissimum *Divæ Virginis* tutelâ (à qua velut à sidere suo in minimis perinde, maximisq; pendebat, & regebatur) *per cubitos*, ut dicitur, crescebat in litteris. Advertit ea res *Arnesti* parentes, cumq; filium suum, jam parvum quendam Præsulem, & Episcopum gravitate morum, & pietate viderent, mirabilem puerum, & in-